

Henkilöstön näkökulmia sosiaaliseen vastuullisuuteen ammattillisen koulutuksen digitalisaatiossa

Vastuullisen liiketoiminnan tutkimuspäivät 12.3.2026

Laura Bordi & Sanna Nuutinen

Työhyvinvoinnin tutkimusryhmä

Johtamisen ja talouden tiedekunta, Tampereen yliopisto

Euroopan unionin
osarahoittama

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Ammatillisen koulutuksen digitalisoituminen ja sosiaalinen vastuullisuus

- Valtakunnallisesti vahva digitalisaatiopainotus, jota ohjattu keskitetysti, esim. Digitalisaatio ammatillisessa koulutuksessa -verkosto (OPH) ja ammatillisten tutkintojen kehittämistyön painotukset digikyvykkyyksiin ja tekoälyosaamiseen (OKM)
- Digitalisaation aste ja painotukset vaihtelevat oppilaitoksittain: oppilaitoskohtaiset strategiat ja käytännöt
- Digitalisaatioon liittyy merkittäviä sosiaalisen vastuullisuuden kysymyksiä, esim. osallisuus, yhdenvertaisuus, opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointi
- Sosiaalinen vastuullisuus relationaalisena kokonaisuutena (Becchetti ym., 2022):
 - Oppilaitosten suhde työntekijöiden, opiskelijoiden, yhteistyökumppaneiden ja laajemman yhteiskunnan kanssa
 - Vastuullisuus rakentuu, kun organisaatiot edistävät em. sidosryhmien hyvinvointia vahvistamalla luottamusta, vastavuoroisuutta ja yhteistyötä

Becchetti, L., Bobbio, E., Prizia, F., & Semplici, L. (2022). Going deeper into the S of ESG: a relational approach to the definition of social responsibility. *Sustainability*, 14.

Taustaa:

Digitalisaatio Pirkanmaan alueen ammatillisessa koulutuksessa tällä hetkellä (perustuu haastatteluaineistoon, n=15)

- **Digitalisaatio:**

- Teknologian rooli vakiintunut, mutta hyödyntäminen epätasaista
- Oppilaitosten rooli määritellään aktiivisena seuraajana

- **Hallinnollinen vs. pedagoginen rooli:**

- Käyttö laajinta hallinnollisissa ja viestinnällisissä tehtävissä, opetuksessa rajatummin (hallinnon järjestelmät, viestintäkanavat, digitaaliset oppimisympäristöt)
- Koronapandemialla merkittävä rooli etä- ja hybridiopetuksen kehittämisessä
- Pedagoginen käyttö vasta jäsentymässä, vaihtelee oppilaitosten ja koulutusalojen välillä (esim. kädentaitoaloilla vähäisempi soveltaminen)

- **Ulkoisten sidosryhmien odotuksiin vastaaminen:**

- OPH:n ja OKM:n linjaukset
- Työelämätoimijoiden vaatimukset opiskelijoiden digiosaamisen kehittämisestä

Euroopan unionin
osarahoittama

Tampereen yliopisto
Tampere University

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Tutkimuskysymys, aineisto ja menetelmät

KYSYMYS: Millaisia sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyviä kysymyksiä ammatillisen koulutuksen henkilöstö tunnistaa ammatillisen koulutuksen digitalisaatioon liittyen?

- Aineisto kerätty YHES – Yhteiskehittämisellä uudistumista ja työhyvinvointia ammatillisessa koulutuksessa -hankkeessa (ESR+, 2024–2027)
- Viisi Pirkanmaalla toimivaa ammatillista oppilaitosta
- 15 yksilöhaastattelua (johto-, hallinto-, opetus- ja ohjaustehtävissä työskenteleviä)
- Menetelmänä induktiivinen sisällönanalyysi

Alustavat tulokset: Näkökulmat sosiaaliseen vastuullisuuteen ammattillisen koulutuksen digitalisaatiossa

- Osaaminen ja valmiudet
- Saavutettavuus
- Vuorovaikutuksellisuus ja osallisuus
- Ajattelun taidot
- Tieto- ja yksityisyyden suoja

Euroopan unionin
osarahoittama

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Osaaminen ja valmiudet

- Ammatillisen koulutuksen nähdään valmistavan opiskelijoita työelämään, jossa digivalmiudet yhä keskeisempiä
- Osaamisvaje voi heikentää mahdollisuuksia ja osallisuutta työelämässä → opiskelijoiden osaamisen ja valmiuksien rakentaminen
- Osaavan työvoiman ja kansalaisten "tuottaminen"
- Vaatii henkilöstön osaamisen jatkuvaa kehittämistä → voi toimia haaste- tai estevaatimuksena – organisaation tuen keskeinen rooli

Saavutettavuus

- Digitaaliset ratkaisut voivat laajentaa koulutuksen saavutettavuutta (etäopinnot, simulaatiot, VR/AR, digitaaliset apuvälineet, räätälöitävyys).
- Eriarvoistumisen riski (mm. teknologisten työvälineiden hinta, valmiudet) → tärkeää huomioida erilaiset lähtökohdat, ikäryhmät ja tuen tarpeet (esim. vaativan erityisen tuen opiskelijat)
- Digitalisaatio nähdään vastuullisena silloin, kun se lisää koulutuksen saavutettavuutta eikä vahvista eroja opiskelijoiden välillä.

Euroopan unionin
osarahoittama

Tampereen yliopisto
Tampere University

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Vuorovaikutuksellisuus ja osallisuus

- Joustavien osallistumisen tapojen kääntöpuolena opiskelijoiden yksinäisyys, erillisyyt sekä vuorovaikutustaitojen ja -valmiuksien kaventuminen: riski opiskelijoiden osallisuudelle opiskeluyhteisössä, työelämässä, yhteiskunnassa → oppilaitosten rooli näiden torjumisessa
- Vuorovaikutuksen kapeus opetushenkilöstön työn vaatimustekijänä: moninainen tunnekuormitus
- Vastuullinen digitalisaatio tukee opettajan työtä sekä opiskelijan oppimista ja osallisuutta, ei romuta pedagogiikan vuorovaikutuksellista ydintä.

Euroopan unionin
osarahoittama

 Tampereen yliopisto
Tampere University

LAU
REA

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Ajattelun taidot

- Riskinä "ajattelun ulkoistaminen" (opiskelijat ja henkilöstö)
- Informaatiolukutaidon rooli, esim. lähdekritiikki → opiskelijoiden aktiivisen toimijuuden ja kriittisen ajattelun tukeminen
- Informaatiolukutaito ja kriittisen ajattelun taidot "kansalaistaitoina"

Euroopan unionin
osarahoittama

 Tampereen yliopisto
Tampere University

LAU
REA

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Tieto- ja yksityisyyden suoja

- Korostunut velvollisuus ajantasaisesta osaamisesta ja valmiuksista henkilöstön ja opiskelijoiden tieto- ja yksityisyyden suojan ylläpitämiseksi, riskien tunnistaminen
- Tietoturvaa edistävien toimintatapojen luominen, esim.
 - ✓ henkilöstön ja opiskelijoiden kouluttaminen ja ohjaaminen
 - ✓ selkeät pelisäännöt tekoälyn käytölle
- Valmiuksien kehittäminen keskeistä myös yhteiskunnan näkökulmasta (kansalaisten tietoturvaosaaminen)

Yhteenveto ja johtopäätökset

- Sosiaalisen vastuullisuuden kysymyksiä kuvattiin opiskelijoiden, henkilöstön ja yhteiskunnan näkökulmista.
- Digitalisaatio nähdään sekä sosiaalisen vastuullisuuden potentiaalisena edistäjänä (esim. saavutettavuus) että romuttajana (esim. osallisuuden ja ajattelun taitojen mahdollinen heikentyminen).
- Ammatillisen koulutuksen digitalisaation kehittämisessä korostuu tarve kokonaisvaltaiselle lähestymistavalle, jossa digitalisaatiota ei tarkastella vain teknologisena kehityksenä, vaan sosiaalisena, pedagogisena ja eettisenä kysymyksenä.
- Sosiaalisesti vastuullinen ammatillisen koulutuksen digitalisaatio edellyttää yhdenvertaisuutta vahvistavia rakenteita, opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnin laaja-alaista huomioimista sekä informaatiolukutaidon ja kriittisen ajattelun systemaattista ylläpitämistä.

